

Projekt z dnia 24.10.2012 r.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 2012 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych czynności sądów w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych

Na podstawie art. 41 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowych czynności sądów w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych (Dz. U. Nr 17, poz. 164, z późn. zm.²⁾) w dziale IV po rozdziale 4 dodaje się rozdział 4a w brzmieniu:

"Rozdział 4a.

Zapobieganie konfliktom jurysdykcyjnym

§ 74². Wystąpienie, o którym mowa w art. 592a § 1 k.p.k. powinno zawierać:

- 1) oznaczenie organu występującego, ze wskazaniem jego adresu, numeru telefonu, telefaksu i adresu poczty elektronicznej,
- 2) datę oraz miejsce wystąpienia,
- 3) dane określające tożsamość i obywatelstwo podejrzanego lub oskarżonego, a także pokrzywdzonego,
- 4) sygnaturę sprawy i etap toczącego się postępowania karnego,
- 5) przytoczenie opisu i kwalifikacji prawnej czynu,
- 6) zwięzły opis stanu faktycznego sprawy,
- 7) informację o zastosowaniu tymczasowego aresztowania albo innego środka polegającego na pozbawieniu wolności.

8) inne informacje, które mogą mieć istotne znaczenie dla ustalenia toczącego się postępowania co do tego samego czynu tej samej osoby w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej.

§ 74³.1. Odpowiedź na wystąpienie właściwego sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej, z zastrzeżeniem art. 592b § 3 k.p.k., powinna zawierać informację, czy toczy się lub toczyło się postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby w Rzeczypospolitej Polskiej.

2. W wypadku posiadania informacji wskazanej w ust. 1, sąd wskazuje właściwy organ prowadzący postępowanie karne z podaniem jego adresu, numeru telefonu, telefaksu i adresu poczty elektronicznej, etap toczącego się postępowania karnego, bądź rodzaj orzeczenia kończącego postępowanie.

3. W razie braku informacji określonej w ust. 2, sąd występuje do Prokuratora Generalnego o informację o właściwej jednostce prokuratury prowadzącej postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 74⁴. Wystąpienie oraz odpowiedź na wystąpienie może nastąpić przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności tych dokumentów.

§ 74⁵. Konsultacje, o których mowa w art. 592c § 1 k.p.k., przeprowadza się w języku uzgodnionym między sądem a właściwym sądem lub innym organem państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

UZASADNIENIE

Zmiana rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowych czynności sądów w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych podyktowana jest koniecznością uzupełnienia trybu formułowania zapytania do właściwego sądu lub innego organu państwa członkowskiego UE oraz odpowiedzi na zapytanie skierowane przez właściwy sąd lub inny organ państwa członkowskiego UE. Dotychczas nie istniał mechanizm obowiązkowej wymiany danych w wypadku przypuszczenia prowadzenia postępowania karnego o ten sam czyn tej samej osoby w innym państwie członkowskim UE.

Rozporządzenie wraz ustawą z dnia 31 sierpnia 2012 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego³, stanowi element procesu implementacji decyzji ramowej Rady 2009/948/WSiSW z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie zapobiegania konfliktom jurysdykcji w postępowaniu karnym i w sprawie rozstrzygania takich konfliktów (zwanej dalej decyzją ramową Rady 2009/948/WSiSW)⁴. Termin implementacji decyzji ramowej Rady 2009/948/WSiSW upłynął w dniu 15 czerwca 2012 r.

Przepisy rozporządzenia stanowią doprecyzowanie zmian wprowadzonych do rozdziału 63 Kodeksu postępowania karnego, w których określono mechanizm wymiany informacji dotyczących możliwości prowadzenia postępowania karnego przeciwko tej samej osobie o ten sam czyn, jak również konsultacji mających na celu wyeliminowanie zbiegu jurysdykcji i określenia państwa, które będzie ją wykonywać.

Mechanizm konsultacji służyć ma zapobieganiu prowadzenia równoległych postępowań karnych przez polskie organy wymiaru sprawiedliwości oraz właściwe organy innych państw członkowskich Unii Europejskiej, których skutkiem mogłoby być naruszenie zakazu wynikającego z zasady *ne bis in idem*, zawartego w art. 54 Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między Rządami Państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, sporządzonej w Schengen dnia 19 czerwca 1990 r.⁵

Przepisy zawarte w rozporządzeniu mają charakter techniczny. Choć wprost nie przewidują podstawy do wystąpienia z konkretnym zapytaniem, czy udzielenia odpowiedzi na zapytanie (które pozostawiono regulacjom kodeksowym), tym niemniej określają jakie wymogi formalne powinno spełniać wystąpienie, jakie informacje powinny zostać zawarte w odpowiedzi na wystąpienie innego organu, jak również formy ich przekazania.

Umieszczenie formalnych przesłanek współpracy we wskazanym rozporządzeniu wynika przede wszystkim z możliwości stwierdzenia równoległego prowadzenia postępowania karnego przeciwko tej samej osobie o ten sam czyn także na etapie postępowania sądowego. Z tego względu sędziowie powinni mieć możliwość podjęcia czynności zmierzających do usunięcia ewentualnego konfliktu jurysdykcyjnego. Wiedzę na temat prowadzenia takiego postępowania mogą uzyskać z wyjaśnień podejrzanego, informacji operacyjnych policji, wniosku o pomoc prawną czy zapytania skierowanego przez właściwy organ innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej (motyw 5 decyzji ramowej Rady 2009/948/WSiSW). W takim wypadku sąd powinien podjąć jedną z czynności określonych w art. 5 (obowiązek nawiązania kontaktu), bądź w art. 6 decyzji ramowej Rady 2009/948/WSiSW (obowiązek udzielenia odpowiedzi).

Wymogi formalne związane z wystąpieniem lub udzieleniem odpowiedzi na wystąpienie określone zostały w art. 7 – 9 decyzji ramowej Rady 2009/948/WSiSW.

Art. 8 decyzji ramowej Rady 2009/948/WSiSW przewiduje, iż występując z zapytaniem właściwy organ powinien należycie wskazać własne dane teleadresowe, przedmiot sprawy i etap toczącego się postępowania, tożsamość podejrzanego lub oskarżonego, a także pokrzywdzonego oraz inne niezbędne informacje (np. rodzaj zastosowanych środków związanych z pozbawieniem wolności czy trudności napotkane w związku z toczącym się postępowaniem). Wymóg zamieszczenia wskazanych informacji przewiduje projektowany § 74² rozporządzenia.

Art. 9 decyzji ramowej Rady 2009/948/WSiSW zawiera informacje, jakie powinny być udzielone w wyniku zapytania skierowanego przez właściwy sąd lub inny organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej. Z tego względu projektowany § 74³ rozporządzenia nakłada na sąd wymóg wskazania, czy toczy się postępowanie karne przeciwko danej osobie, a jeśli tak czy dotyczy ono tego samego czynu, jaki opisany został w przesłanym zapytaniu.

Dotyczy to wyłącznie sytuacji, gdy sąd nie stwierdzi braku swojej właściwości. W wypadku bowiem, gdy przeciwko osobie wskazanej w wystąpieniu toczy się postępowanie karne w innym sądzie lub w prokuraturze, przekaże on zapytanie do właściwego organu w Polsce na podstawie projektowanego art. 592b § 3 k.p.k., informując o tym organ, który wystosował zapytanie. Jeżeli z urzędu sądowi nie będzie znany inny właściwy organ, a także czynności policji podjęte na podstawie art. 15 § 1 k.p.k. nie pozwolą na takie ustalenia, sąd powinien zwrócić się do Prokuratora Generalnego. Obowiązkiem Prokuratora Generalnego jest gromadzenie danych pozwalających na ustalenie właściwej jednostki prokuratury prowadzącej postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby w Rzeczypospolitej Polskiej. W sytuacji, gdy sąd jest właściwy do prowadzenia postępowania, będzie zobligowany do udzielenia odpowiedzi na wystąpienie.

W wypadku, gdyby okazało się, iż prowadzone postępowanie karne dotyczy tego samego czynu tej samej osoby, sąd będzie zobligowany do dokładnego określenia jego etapu, bądź zapadłych w jego trakcie decyzji (np. o umorzeniu postępowania, o prawomocnym wyroku, itd.). Obowiązek ten będzie ciążył na sądzie także wówczas, gdyby okazało się, iż zapytanie dotyczy wielu czynów, spośród których tylko jeden z nich jest przedmiotem postępowania toczącego się przed tym sądem. W odniesieniu do pozostałych czynów, sąd powinien przekazać zapytanie do innego właściwego organu w Polsce.

Z kolei art. 7 decyzji ramowej Rady 2009/948/WSiSW upoważnia do komunikowania się przez właściwe organy w dowolny sposób pozwalający na zachowanie dokumentacji pisemnej. Projektowany § 74⁴ rozporządzenia stanowi jego odpowiednik. Dopuszcza on tym samym korespondencję za pomocą poczty, faksu, czy z wykorzystaniem przesyłki elektronicznej, pod warunkiem możliwości zachowania dokumentacji pisemnej pozwalającej na stwierdzenie na piśmie faktu przekazania korespondencji.

Projektowany § 74⁵ rozporządzenia reguluje język, w jakim powinny odbywać się konsultacje. Pozostawia on możliwość dokonania wyboru języka między polskim sądem i właściwym organem innego państwa członkowskiego UE. Stanowi to odpowiednik art. 14 ust. 2 decyzji ramowej Rady 2009/948/WSiSW.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które będzie oddziaływało rozporządzenie.

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia będzie miało bezpośredni wpływ na funkcjonowanie sądownictwa.

2. Konsultacje społeczne.

Projekt zostanie przedstawiony do zaopiniowania sądom i prokuraturom, a także Krajowej Radzie Sądownictwa, Krajowej Radzie Prokuratury, Sądowi Najwyższemu i Prokuratorowi Generalnemu.

3. Wpływ rozporządzenia na sektor finansów publicznych, rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i rozwój regionalny.

Projektowane rozporządzenie nie spowoduje skutków na rynku pracy, pozostanie też bez wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw. Nie wpływa również na sytuację i rozwój regionalny oraz na budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Rozporządzenie nie wywoła również skutków finansowych dla budżetu państwa. Ewentualne dodatkowe czynności związane z prowadzeniem konsultacji z właściwymi organami państw członkowskich mieścić się będą w ramach czynności służbowych sądownictwa, stąd pokryte zostaną ze środków finansowych związanych z jego funkcjonowaniem.

¹ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 188, poz. 1838 i Nr 228, poz. 2256, z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185, poz. 1907 i Nr 273, poz. 2702 i 2703, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 131, poz. 1102, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1410, 1413 i 1417, Nr 178, poz. 1479 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1044 i Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 64, poz. 433, Nr 73, poz. 484, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 136, poz. 959, Nr 138, poz. 976, Nr 204, poz. 1482 i Nr 230, poz. 1698, z 2008 r. Nr 223, poz. 1457, Nr 228, poz. 1507 i Nr 234, poz. 1571, z 2009 r. Nr 1, poz. 4, Nr 9, poz. 57, Nr 26, poz. 156 i 157, Nr 56, poz. 459, Nr 157, poz. 1241, Nr 178, poz. 1375, Nr 219, poz. 1706 i Nr 223, poz. 1777, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228 i Nr 205, poz. 1364, z 2011 r. Nr 109, poz. 627, Nr 126, poz. 714 i Nr 203, poz. 1192, oraz z 2012 r. poz. 672.

² Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 109, poz. 916 oraz z 2009 r. Nr 207, poz. 1599.

³ Dz. U. z 2012 r., poz. 1091.

⁴ Dz. Urz. UE L 328/42 z 15.12.2009 r.

⁵ Dz. Urz. UE L 239/19 z 22.09.2000 r.